

werpen. Dit geldt zeer zeker ook nu grootendeels nog voor het nieuwe werk dat men hier bijeen vond. Dat het stilleven altijd een groote plaats in dit werk zou blijven innemen kon men vooruit voorspellen. En verwonderen doet het al evenmin, dat onder deze stillevens de beste stukken zijn. Zoo trof me bijzonder het doek met de melkkan, de pijp en het vaasje met bloemen voor het raamgordijn waardoorheen het licht naar binnen zeeft. In dit eenvoudige gegeven kon van Rees alle kanten van zijn talent tenvolle ontplooiën: een teederheid, die de dingen zoo spoedig mogelijk zet in een sfeer van vrede, van diaphane verstilling, een innigheid die, zonder dat zij eerst, zooals bij den meer dramatisch aangelegden kunstenaar, geschiedt, diep in de objecten in hun aardchen staat ingaat, hen al spoedig mee op wil dragen naar boven. „Beneden is 't gewoel, hierboven is het stil” zong Vondel. Maar daarboven tilt van Rees, zonder het gewoel beneden veel aandacht waard te keuren zijn onderwerpen op, en daar komen zij tot harmonie en schoone rust. Nu láát het stilleven zich op deze wijze optillen. Het kan aanstonds, zonder eerst veroverd te zijn, zonder dat het protesteert, mee gedragen worden naar die stille, diaphane sfeer van „het geloof,” als men 't zoo noemen wil. De figuur, het portret, de mensch, laat zich dit echter veelal niét doen. Hij protesteert. Men kan hem niet „dwingen om in te gaan.” Hij moet eerst tenvolle veroverd worden. Laat de kunstenaar dit na, of is hij hiertoe niet bij machte, dan bestaat er groote kans, dat er in die stilte waarheen hij, in dit geval wel zeer ontijdig, opstijgt, geen verklaard mensch, of verklaarde figuur komt te staan, maar een min of meer dood beeld. Onder het nieuwste, hier hangende werk van Van Rees komen enkele stukken voor van geschilderde beeldhouw-koppen, met pupillooze oogen, schuin-scherp afgesneden halzen, enz. Hun ontstaan verklaar ik me eerder op de boven-aangeduide wijze, dan als gevolg van een soort „verlaat” cubistisch experiment. Zij zijn voor mij eerder symbool van een forceeren van de grenzen van het eigen talent, dan nieuwe „vanzelf” ontsproten bloesem. Het ineenloopen, het vervlakken van de grenzen tusschen twee kunsten, hier de picturale en de plastische, is trouwens m.i. op zichzelf al een teeken, dat hier van forceeren, dus van onmacht, van tijdelijke afwijking, gesproken moet worden.

Dat hij de eigen ontwikkelingslijn, die zoo zeker en recht scheen toe te loopen op de muurschildering (niet het muur-relief!) in het kerkgebouw, weer spoedig zonder afwijken zal volgen, lijkt me zeker. Overigens is deze tentoonstelling toch weer winst: al was 't alleen maar om de bovenbedoelde stillevens: men zou er dit innige, echte en diepe talent nog weer meer om hebben lief gekregen.

A. E. v. D. T.